

8.5.2015

Valtioneuvosto

PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite MMM:n lausuntopyyntö 2.4.2015

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalouspalvelut-yksikön lausunto Kalastusasetusluonnoksesta

1. Taustaa

Maa- ja metsätalousministeriön valmisteleva asetus liittyy uuteen kalastuslakiin, joka tulee voimaan 1.1.2016. Kalastusasetus sisältää lakia täsmentäviä säännöksiä muun muassa kalojen rauhoittamiseen, pyyntimittoihin sekä pyydysten käyttöön, asettamiseen ja merkintään.

2. Saalista ja vaelluskaloja koskevat määräykset ja pyydysrajoitukset

Kuten asetuksen muistiossa todetaan, uusi asetus pyrkii suojelemaan erityisesti heikkoja vaelluskalakantoja ja se toteuttaa kansallisen lohi- ja meritaimenstrategian linjauksia. Asetuksessa on annettu uusia alamittoja, rajoitettu kalastusta ja rauhoitettu uhanalaisimpia kalalajeja ja -kantoja mahdollistaen kuitenkin niiden istukkaiden valikoivan pyynnin eväleikkauksin ja rauhoituksin. Istutetuille taimenille esitetään alhaisempia pyyntimittoja kuin luonnon taimenille. Asetusluonnoksessa rasvaevällisen taimenen rauhoitus astuu voimaan kolmen vuoden siirtymäajalla Saaristomerellä, Pohjanlahdella, Kainuussa ja Keski-Lapissa. Lisäksi päätoimiset kaupalliset kalastajat saavat noudattaa nykyistä kuhan alamittaa Saaristomerellä ja Pohjanlahdella vuosina 2016–2018.

Kalatalouspalvelut-yksikkö on tehnyt liitteenä olevan koosteen asetusluonnoksessa ehdotetusta lajikohtaisesta säätelystä sen toimialueella. Asetusluonnoksessa olevista kalalajeista, ympyräsuisista ja ravuista kaikki esiintyvät yksikön toimialueella. Päämääränä kalastuksen säätelyn osalta tulisi olla mahdollisimman yhtenäiset ja toimivat säännökset, mikä luonnollisesti ei ole kovin helppoa, koska toimialueen nykyinen tilanne kalastuksen säätelyn ja kalakantojen tilan osalta on varsin kirjava.

Asetusesityksessä on paljon erinomaisia osioita, mutta myös melkoisesti puutteita. Koska kalastusasetusta tullaan tarkistamaan asetuksen muistion mukaan vasta kun KHS:t on hyväksytty (viimeistään 2020), on asetuksesta saatava mahdollisimman toimiva alusta lähtien.

2.2 Vaelluskalavesistöt

Asetusesitykseen ei sisälly vaelluskalavesistöistä tarkempia määrittämiä, mikä on huomattava puute. Esityksen mukaan vaelluskalavesistöjen tarkemmat määritykset vaativat vielä jatkovalmisteluja. Asetuksesta ei käy ilmi miten käy ELYjen päätöksille lohi- ja siikapitoisista vesistöistä, jotka puuttuvat uusitun kalastuslain siirtymässään-
nöksistä.

Vaelluskalavesistöt jäisivät siis kokonaan uuden KL:n varaan, vaikka niiden määrittämiselle on kova tarve, jos ELYjen päätökset lohi- ja siikapitoisista vesistöistä kumoutuvat. Vaelluskalavesistöihin liittyä puolestaan runsaasti niihin sidottuja kalastuksen säätelynormeja.

2.3 Järvi-lohi

Laatokan järvi-lohi tulisi huomioida asetuksessa. Kyseessä on Suomen ainoa alkuperäinen luontaisesti lisääntyvä järvi-lohikanta. Hiitolanjoella kalastetaan tällä hetkellä lohta ja taimenta hyvin rajallisella alueella Kangaskosken voimalaitoksen ja valtakunnanrajan välillä. Asetusluonnos johtaisi tilanteeseen, jossa Laatokan järvi-lohi olisi pyydettävissä ilman alamittia.

Yksikön mielestä pitää päästä molempien järvi-lohilajien osalta samanlaiseen säätelyyn, pyyntitavat eivät eroa toisistaan. Järkevin ratkaisu olisi järvi-lohen rauhoittaminen myös Hiitolanjoen vesistöissä. Tämän jälkeen voitaisiin antaa kalastuslain 47 §:n mukainen poikkeus kalastukseen ehdoilla, että kaloja ei oteta saaliiksi. Rauhoitusjärjestelyjä voisi tulevaisuudessa purkaa, kun Hiitolanjokeen on saatu kalatiet ja järvi-lohen elinkierto pyörimään myös Suomen puolella.

2.4 Taimen

Maamme äärimmäisen uhanalaisista alkuperäisistä meritaimenkannoista 2/3 kutee Suomenlahteen laskevissa joissa. Suomenlahdella kaikki taimenistukkaat on evä-leikattu jo vuosia ja villi taimen on tullut vapauttaa vuodesta 2013 lähtien ELY-keskusten säätelytoimivaltaan kuuluvalla valtion yleisvesialueella. Taimenen alamitta on ko. alueella 65 cm ja taimeneen kohdennettua verkkokalastusta on lisäksi siellä rajoitettu. Uudenmaan ja Kaakkois-Suomen ELY-keskusten päätöksissä on kolmen vuoden siirtymäaika yli 65 mm solmuvälisille meritaimenverkoille sekä ammattikalastajien alle 80 mm solmuvälisille paksulankaisille verkoille. Lisäksi Uudenmaan ELY-keskuksen myöntämässä voimassa olevissa kalastusopasluvuissa on taimenen alamitaksi asetettu merialueella 65 cm.

Nykyinen tilanne on siis Suomenlahdella sekava, koska rannikon kylänrajan sisäpuolisilla yksityisvesillä taimenella on nykyisen asetuksen mukainen alamitta (60 cm) ja villillä taimenella ei ole vapautuspakkoa em. opaslupia lukuunottamatta.

Taimenen säätely on myös esitettyssä uudessa kalastusasetuksessa edelleen sekava.

Asetusluonnoksessa villi taimen olisi rauhoitettu Suomenlahdella vuodesta 2016 lähtien, mikä em. viitaen on hyvin perusteltua.

Saaristomerellä ja Pohjanlahdella villin meritaimenen rauhoitus astuisi voimaan vasta vuodesta 2019 lähtien, koska perustelujen mukaan vasta tuolloin voidaan pyynnissä erottaa villit ja istukkaat ja koska rasvaeväleikkauksia ei ehditä tehdä alueella kuin vasta vuodesta 2017 lähtien. Sekä rauhoittamista että rasvaeväleikkauksia tulee kii-

rehtiä mahdollisuuksien mukaan esitetystä aikataulusta, eli leikkaukset jo vuodesta 2016 lähtien ja rauhoitukset Saaristomerellä ja Pohjanlahdella vuoden 2017 alusta.

Yksikön toimialueen sisävesissä villi taimen olisi rauhoitettu vuodesta 2016 lähtien, paitsi puroissa ja lammissa, joissa ei ole vaellusyhteyttä merestä tai järvestä. Villi taimen pitää ELY-keskuksen mielestä rauhoittaa myös vailla vaellusyhteyttä olevissa puroissa ko. alueella, koska niissä on geneettisesti ainutlaatuisia kantoja, joiden elvyttämiseksi on tehty runsaasti mm. kunnostuksia.

Myös esitetyt taimenen alamitat ovat sekavia. Ne heikentävät istutusten tuoton talteenottoa ja uhanlaisten taimenten suojelua sekä vaikeuttavat kalastuksen valvontaa.

Suomenlahden yksityisvesillä taimenistukkaiden alamitta laskisi vuodesta 2016 lähtien 10 cm ja yleisvesillä peräti 15 cm. Taimenen nykyiset alamitat rannikon yksityisvesillä ja yleisvedellä eivät ole estäneet taimenen istutustoimintaa alueella.

Saaristomerellä ja Pohjanlahdella taimenen alamitta laskisi niin ikään 10 cm ja tämän kokosiin kaloihin kuuluisivat vuoteen 2019 saakka myös alueen uhanalaiset luonnonkannat.

Vailla vaellusyhteyttä olevissa puroissa elävien taimenten alamitta olisi esityksen mukaan vain 20 cm, mikä istukkaidenkin osalta on aivan liian pieni, koska taimen kasvaa toimialueen puroissa hyvin.

Edellä esitettyyn viitaten Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalouspalveluyksikkö katsoo, että taimenistukkaiden alamitan tulee olla koko sen toimialueella vähintään 60 cm vuodesta 2016 lähtien.

Mikäli asetuksessa nyt esitetyt alamitat jäävät voimaan, on kova paine niiden nostamiseksi. Perustelujen mukaan on suositeltavaa, että vanhan lain nojalla tehdyt alamittojen nostot vahvistettaisiin ELYjen hallintopäätöksellä kalastusalueiden hakemuksesta, koska niiden päättämät alamitat kumoutuvat asetuksen tultua voimaan. Täysin epäselväksi jää sen sijaan miten käy em. ELY-keskusten yleisvesien säätelypäätöksille, koska niitä ei ole mainittu uusitun kalastuslain siirtymäsäännöksissä eikä asetuluonnoksen perusteluissa lainkaan.

ELY-keskusten mahdollisuus nostaa/laskea alamittoja on asetuluonnoksen mukaan vain 10 %, mikä edellä esitettyyn viitaten ei ole riittävä. ELY-keskuksilla pitää olla vapaa oikeus muuttaa alamittoja. Esitetyllä säädöksellä ei voitaisi edes uusia nykyisiä päätöksiä.

2.5 Siika

Asetukseen on jätetty sekä kalastajan että valvonnan kannalta huono määritelmä siian verkkopyynnistä (saaliin painosta vähintään puolet siikaa), jota on syytä vielä tarkentaa. Kohdennetun pyynnin pystyy ehkä helpoimmin ajallisesti tietämään, mutta pitkällä rannikkoalueella meressä tapahtuva kutu tai jokiin tapahtuva nousu ajoittuvat hieman eri aikaan ja vaatii kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmien kautta vielä täsmennettyä tietoa.

Asetuksen mukaan verkon solmuväli tulee siikaa pyydetäessä olla Suomenlahdella vähintään 43 mim. Suomenlahdella tavataan vaellussian lisäksi sitä pienikokoista karikutuista siikaa, joka helposti jää tällöin pyytämättä. Yksikkö esittää, että karisiian merkityksestä ja sen pyynnistä tehdään selvitys, jonka pohjalta tehdään muutokset asetukseen, jos on tarvetta.

2.6 Kuha

Suomenlahdella kuha kasvaa selvästi nopeammin kuin Saaristomerellä ja Suomenlahdella sen alamitta on nostettu kalastusalueiden päätöksillä lähes kaikkialla vähintään 40 cm:iin. Kuhan alamitta voi Suomenlahdella olla aivan hyvin sama kuin asetuksessa sisävesien kuhalle esitetty, ts. 45 cm. Tällöin päätoimiset kaupalliset kalastajat voisivat noudattaa kuhan 40 cm:n alamittaa Suomenlahdella vuosina 2016–2018.

2.7 Kielletyt kalaistutukset

Asetuksesta puuttuvat konaan monimuotoisuutta heikentävät kalaistutukset. Ainakin täpläravun kotiutusistutukset on asetuksessa kiellettävä jokiravun suoja-alueilla sekä taimenistutukset vierailta kannoilla geneettisesti alkuperäisten taimenkantojen esiintymisalueilla. Viitaten LUKE:n tutkimuksiin on syytä lisäksi ainakin harkita asetuksessa kuhaistutusten kieltäminen mereen sisävesien istukaskannoilla.

3. Yleiset pyydysmääräykset ja kalastuksen valvonta

Kalatalouspalvelut-yksikkö katsoo, että kaikki laissa ja asetuksessa määriteltävien pyydysten harvuutta koskevat määritelmät tulisi tehdä yhtenevästi silmäkokoina, ei solmuväleinä.

Silmäkoko on selkeämmin mitattava määre ja sitä on käytetty vanhassa asetuksessa ja käytetään kansainvälisesti yhteneväisesti. Jos solmuväliä on tarkasteltava voidaan vanha mittaustapa, jossa jaetaan 11 silmää 10:llä säilyttää. Mikäli on tarvetta säätää silmäkokotulkista, voidaan siitä säätää erikseen. Hyvin toimivia silmäkokotulkeja on nykyisinkin yleisesti käytössä kalastusvalvojilla ja viranomaisilla. Silmäkokotulkeista on olemassa valmista määritelmää vanhassa EU lainsäädännössä (ETY 2108/84). Tätä säädettäessä on kuitenkin huomioitava, että voimassa olevan EU lainsäädännön mukaan silmäkoko määritellään uudenaikaisella elektronisella OMEGA-laitteella, joka ei kuitenkaan sovellu kansallisen lainsäädännön toteutukseen, koska tulkki on kohtuuttoman kallis, eikä sovellu ohutlankaisten verkkojen mittaamiseen.

Mikäli katsotaan välttämättömäksi säilyttää solmuväli-määrittely asetuksessa, tulee harvuus ilmaista asetuksessa sekä silmäkokona että solmuvälinä.

Koska pyydyksen asettajat eivät aina voi laittaa omia henkilötietojaan pyydyksiin, tulee asetusluonnoksen 9 § *Yhteystiedot ja kalastuslupa* korjata seuraavaksi: **Pyydyksen asettajan- tai hänen edustajansa nimi-** ja yhteystiedot sekä kalastusoikeuden osoittava merkki tulee kiinnittää pyydyksen uloimman pään kohon, lippusalon tai merkkisalun yhteyteen.

Kalatalouspäällikkö

Kari Ranta-aho

Johtava kalatalousasiantuntija

Markku Marttinen

LIITE

Kalojen ja rapujen säätely kalastusasetusluonnoksessa vuodesta 2016 lähtien Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalouspalvelut-yksikön toimialueella.

Kalojen ja rapujen säätely kalastusasetusluonnoksessa vuodesta 2016 lähtien Varsinais-Suomen ELY-keskuksen Kalatalouspalvelut-yksikön toimialueella

Vaelluskalavesistöt

Vaelluskalavesistöön kuuluvassa joessa kalastus verkolla on kielletty 15.8.-30.11 (taimen)

Kalastus Vuoksen vesistössä

Kohojen avulla pinnan läheisyyteen tai väliveteen asetetulla kalatäkyisellä koukkupyydyksellä kalastus on kielletty Vuoksen vesistössä kartan mukaisilla alueilla sekä Kuolimossa (järvilohi, taimen, nieriä).

Istutettavien kalojen merkintä

Vuodesta 2017 alkaen on vähintään vuoden ikäisinä istutettavien taimenten, lohien ja järvilohien rasvaevä leikattava pois. Velvoite ei koske ELY-keskusten hyväksymiä elvytys- ja palautusistutuksia.

Järvilohi

Villi

Rauhoitettu Vuoksen vesistössä

Istukas

Rauhoitettu joessa ja purossa elo-marraskuussa

Rauhoitettu Vuoksen vesistön kartalla olevilla alueilla
kesä-elokuussa

Alamitta 60 cm

Vapaa-ajankalastuksessa sallitaan enintään yhden istukaan saaliiksi
ottaminen kalastajaa ja vuorokautta kohti

Nieriä

Villi

Rauhoitettu Kuolimossa ja Ala-Saimaassa
(=luonnonkannan ydinalue)

Istukas

Rauhoitettu muualla Vuoksen vesistössä syys-marraskuussa
(=istutusalue)

Alamitta 60 cm Vuoksen vesistössä

Harjus

Rauhoitettu meressä

Rauhoitettu sisävesissä huhti-toukokuussa

Alamitta 35 cm

Lohi

Rauhoitettu joessa ja purossa syys-marraskuussa

Alamitta 60 cm

Vapaa-ajankalastuksessa sallitaan enintään yhden lohien saaliiksi ottaminen kalastajaa ja vuorokautta kohti.

Isorysän käyttö lohien vapaa-ajankalastuksessa on kielletty

Lohta meressä pyydetessä rysän solmuvälin tulee olla kalapesässä enintään 40 mm ja sen muun osan solmuvälin tulee olla joko enintään 40 mm tai vähintään 150 mm taikka olla valmistettu hapaasta, joka ei pyydä silmällä.

Langasta punotun pyydyksen pienin sallittu solmuväli lohta meressä pyydetessä verkolla on 80 mm

Taimen

Villi

Rauhoitettu Suomenlahdella
Rauhoitettu muilla merialueilla
vuodesta 2019 lähtien
Rauhoitettu sisävesissä, paitsi
puroissa ja lammissa, joissa
ei vaellusyhteyttä merestä tai järvestä

Istukas

Rauhoitettu joessa ja puroissa elo-marraskuussa
Alamitta **50 cm**
Alamitta **20 cm** puroissa ja lammissa, joissa ei
vaellusyhteyttä merestä tai järvestä

Isorysän käyttö taimenen vapaa-ajankalastuksessa on kielletty
Taimen kalastus meressä pintaverkkopyydyksillä on kielletty
Vahvemman kuin 0,20 mm havaksesta, punotusta langasta tai vahvasta kuitumateriaalista tehtyjen verkkojen
asettaminen pyyntiin 50 m lähempänä meren rantaa on kielletty loka-joulukuussa sekä 1.4.-15.5.

Siika

Rauhoitettu mereen laskevassa joessa ja purossa syys-marraskuussa

Verkon solmuvälin tulee siikaa meressä pyydetessä olla:

- Himangan ja Vaasan välisellä merialueella vähintään 30 mm ja enintään 35 mm tai vähintään 43 mm
- Vaasan ja Merikarvian välisellä merialueella vähintään 40 mm
- Merikarvian eteläpuolisella merialueella vähintään 43 mm

Siian verkkopyyntinä pidetään kalastusta, jossa saaliin painosta vähintään puolet on siikaa

Kuha

Alamitta sisävesissä **45 cm**

Alamitta Suomenlahdella **40 cm**

Alamitta meressä Suomenlahden ulkopuolella **37 cm** 1.ryhmän kaupallisilla kalastajilla vuoden 2018 loppuun asti

Nahkiainen

Rauhoitettu 1.4.-15.8.

Rapu

Rauhoitettu 1.11.-21.7.